

NORGES HØYESTERETT

Den 9. oktober 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Steinsvik og Lund i

HR-2025-1989-U, (sak nr. 25-071124SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

Pelagia AS

(advokat Daniel Sipos)

mot

Meso AS

(advokat Hugo Pedersen Matre)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om avvisning eller heving av en sak som er henvist til behandling i Høyesterett. Spørsmålet er om ankende parts rettslige interesse i saken har bortfalt som følge av at ankemotparten har gått konkurs, jf. tvisteloven § 1-3. Det er også et spørsmål om ankemotparten mangler partsevne fordi konkursbehandlingen er innstilt og selskapet er slettet fra Foretaksregisteret, jf. tvisteloven § 2-1.
- (2) Pelagia AS gikk i juni 2023 til sak mot Meso AS med påstand om krenkelser av eiendomsretten og strandretten. Bakgrunnen var at Mesos fiskebåt, MS Mokstein, i lengre perioder lå til kai ved en offentlig kai – kalt allmenningskaiaen – ved Pelagias eiendom på Rabben i Austevoll kommune. Pelagia anførte at fortøyningen og plasseringen av båten krenket deres eiendomsrett og strandrett (tilflottsretten).
- (3) I dom avsagt 11. juni 2024 fant Hordaland tingrett at fortøyningen av MS Mokstein krenket Pelagias eiendomsrett og strandrett. Pelagia ble tilkjent sakskostnader.
- (4) Meso anket dommen til Gulating lagmannsrett.
- (5) Etter at lagmannsretten tok saken opp til doms, gikk Meso konkurs. I og med at det var Pelagia som var saksøker for tingretten, fant lagmannsretten at saken skulle fortsette, jf. tvisteloven § 16-16 første ledd bokstav c, jf. HR-2018-1437-U.
- (6) Gulating lagmannsrett avsa 6. mars 2025 dom med slik domsslutning:
 - «1. Ved sin fortøyning av ‘MS Mokstein’ i perioden 16.04.2023 til 12.12.2023 krenket Meso AS eiendomsretten til Pelagia AS, slik det går frem av avgjørelsesgrunnene foran.

2. For øvrig forkastes anken.
 3. Hver av partene dekker egne sakskostnader for lagmannsretten.
 4. Hver av partene dekker egne sakskostnader for tingretten.»
- (7) Lagmannsretten fant at Pelagias eiendomsrett var krenket. Retten fant også at strandretten var krenket, men i en noe kortere periode enn det tingretten hadde lagt til grunn.
- (8) Pelagia anket dommen til Høyesterett. Anken gjaldt rettsanvendelsen og spørsmålet om Meso også krenket Pelagias *strandrett* i perioden 16. april 2023 til 12. desember 2023. Pelagia gjorde gjeldende at både den strandrettslige tilflottsretten og utfyllingsretten ble krenket.
- (9) Ved ankeutvalgets beslutning 2. juli 2025 ble anken tillatt fremmet, jf. tvisteloven § 30-4. Det er berammet ankeforhandling i Høyesterett 11. november 2025.
- (10) Etter at saken ble henvist gjorde Meso, som hadde fått ny prosessfullmektig for Høyesterett, gjeldende at anken måtte avvises på grunn av manglende rettslig interesse, jf. tvisteloven § 1-3. Det ble vist til at Meso gikk konkurs etter ankeforhandlingen i lagmannsretten, og at den aktuelle båten – MS Mokstein – er abandonert.
- (11) Avvisningsspørsmålet ble diskutert i et saksforberedende møte i Høyesterett, og forberedende dommer anså det som hensiktsmessig at ankeutvalget tok stilling til spørsmålet under saksforberedelsen og etter skriftlig behandling, jf. tvisteloven § 30-3 tredje ledd, jf. § 9-6. Partene hadde ikke innvendinger mot dette, og fikk anledning til å komme med ytterligere merknader før saken ble forelagt ankeutvalget.
- (12) I ankemotpartens prosesskriv 11. september 2025 ble det gjort oppmerksom på at behandlingen av konkursboet til Meso ble innstilt ved Hordaland tingretts kjennelse 11. september 2025, jf. konkursloven § 135, og selskapet ble slettet fra Foretaksregisteret samme dag. Ankeutvalget reiste på denne bakgrunn spørsmål om anken måtte avvises, eventuelt om ankesaken måtte heves, fordi Meso mistet partsevnen i og med slettingen fra Foretaksregisteret, jf. tvisteloven § 2-1. Partene fikk anledning til å uttale seg.
- (13) *Meso AS* anfører at Pelagia ikke har et reelt behov for å få kravet sitt avgjort overfor motparten, jf. tvisteloven § 1-3, og at anken derfor må avvises. Meso gikk konkurs etter ankeforhandlingen i lagmannsretten. MS Mokstein er abandonert og forlatt i Oman. Som følge av konkursen er det ingen mulighet for at Meso vil legge til nye fartøyer, og det er usannsynlig at noen i Oman vil frakte MS Mokstein til Rabben i Austevoll. Det vil heller ikke være mulig å fremme erstatningskrav eller lignende mot Meso. Selskapet er insolvent med betydelig gjeld, har ingen aktivitet, og er blitt slettet som ledd i konkursbehandlingen. En eventuell dom i Høyesterett vil ikke ha rettskraftvirkninger for andre enn sakens parter, og det vil være urimelig hvis Meso skal tvinges til å gjennomgå en ankesak i Høyesterett for at Pelagia skal kunne oppnå hypotetiske fordeler i mulige fremtidige konflikter med andre.
- (14) Ettersom konkursbehandlingen er innstilt og Meso er slettet fra Foretaksregisteret, mangler Meso uansett *partsevne*, jf. tvisteloven § 2-1. Vilkårene for *begrenset partsevne* er ikke oppfylt, jf. Rt-2014-1074. Saken må avvises eller heves også på dette grunnlaget.

- (15) *Pelagia AS* har tatt til motmæle, og anfører at søksmålsbetingelsene i tvisteloven § 1-3 er oppfylt. *Pelagia* har fortsatt et reelt behov for avklaring i saken, som strekker seg utover å få fastslått at man «hadde rett». En dom i Høyesterett vil gi føringer for fremtidig anlegg av båter utenfor *Pelagias* eiendom. Konkursen og abandoneringen av *MS Mokstein* gjør det lite sannsynlig at *Meso* i fremtiden vil legge til båter i det aktuelle området, eller at andre vil legge til der med *MS Mokstein*. Høyesteretts dom vil likevel gi føringer for hva *Pelagia* må godta, eller kan motsette seg, når andre i fremtiden legger til ved allmenningskaia med andre fartøy. *Meso* har valgt å ta til motmæle mot kravet, også for Høyesterett, og den rettslige interessen var ubestridt både ved behandlingen i tingretten og lagmannsretten. Dette viser at en dom vil ha reell betydning. Det må også tillegges vekt at saken gjelder prinsipielle og praktisk viktige spørsmål.
- (16) Når det gjelder spørsmålet om *partsevne*, er det riktig at *Meso* ikke lenger har *alminnelig partsevne* som følge av slettingen fra Foretaksregisteret, i alle fall fra tidspunktet kjennelsen om innstillingen av konkursbehandlingen blir rettskraftig. Selskapet må imidlertid anses for å ha *begrenset partsevne*, jf. Rt-2014-1074. Saken gjelder avklaring av *Mesos* rettigheter og plikter, selskapet er det eneste naturlige søksmålsobjektet, og det har praktisk og økonomisk betydning for *Pelagia* å få Høyesteretts dom i saken. Det er ikke grunnlag for avvisning eller heving på grunn av manglende *partsevne*.
- (17) Høyesteretts ankeutvalg bemerker:
- (18) De alminnelige vilkårene for å gå til søksmål fremgår av tvisteloven § 1-3:
- «(1) Det kan reises sak for domstolene om rettskrav.
- (2) Den som reiser saken, må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort overfor saksøkte. Dette avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det.»
- (19) Det er vilkåret i *andre ledd* som er omtvistet i denne saken. Den som reiser saken, må påvise et «reelt behov» for å få kravet avgjort. Det skal tas stilling til vilkåret ut fra «en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det». I tvilstilfeller må vilkårene i tvisteloven § 1-3 undergis en helhetsvurdering, jf. Schei mfl., Tvisteloven, Kommentartutgave, § 1-3 note 1.1, Juridika, revidert 1. mars 2025 og HR-2021-639-A avsnitt 32 og 33 med videre henvisning til forarbeidene.
- (20) Saken for Høyesterett gjelder kravet fra *Pelagia* om at *Meso* krenket *Pelagias* strandrettslige tilflottsrett og utfyllingsrett da fiskebåten *MS Mokstein* lå til kai utenfor *Pelagias* eiendom på Rabben i Austevoll kommune i perioden 16. april til 12. desember 2023. Det er ikke tvilsomt at det er adgang til å få dom for slike *fortidige forhold*, så lenge det kan påvises et reelt behov for rettslig avklaring. I HR-2022-533-A avsnitt 31 og 32 er det formulert slik:
- «Tvistelova § 1-3 andre ledd fyrste punktum slår fast at saksøkaren må ha eit reelt behov for å få kravet avgjort overfor den saksøkte. Kravet til søksmålssituasjonen kjem til uttrykk ved kriteriet 'reelt behov' for rettsleg avklaring. I § 1-3 andre ledd andre punktum er det i tillegg presisert at det må gjerast ei samla vurdering av kravets aktualitet og partens tilknytning til kravet.
- Krava til søksmålssituasjonen må i utgangspunktet vera oppfylte på det tidspunktet kravet blir teke til retten, og vera til stades heilt fram til dom blir gjeven. Kravet om 'reelt behov' for rettsleg avklaring er likevel ikkje til hinder for at søksmålet kan gjelde eit fortidig

forhold, føresett at det kan påvisast eit klart behov for rettsleg avklaring. I slike tilfelle må det mellom anna leggjast vekt på kor prinsipiell saka er, kor langt saka har kome og kva som vart utfallet i underinstansane, jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 365.»

- (21) Det er klart at det i saken her forelå tilstrekkelig søksmålsinteresse da saken ble reist. Etter behandlingen i lagmannsretten, men før lagmannsrettens dom ble avsagt, ble det imidlertid åpnet konkurs i Meso. MS Mokstein, som saken gjelder, er abandonert av konkursboet. Pelagias behov for å få en dom mot Meso om berettigelsen av hvordan MS Mokstein lå til kai utenfor Pelagias eiendom, er dermed betydelig svekket.
- (22) En dom i saken vil fortsatt kunne ha betydning for Pelagia, da den vil kunne gi veiledning om hva Pelagia må akseptere overfor andre som legger til ved allmenningskaaien. Saken reiser også prinsipielle spørsmål om omfanget av grunneiers strandrett, og er henvist til behandling i Høyesterett. En dom fra Høyesterett vil derfor kunne ha betydning også for andre enn sakens parter, jf. HR-2022-533-A avsnitt 34.
- (23) Situasjonen er nå at konkursbehandlingen i Meso er innstilt, og selskapet er slettet fra Foretaksregisteret. Saken gjelder dermed berettigelsen av et fortidig forhold overfor et selskap som er avviklet. Meso har ingen økonomisk eller praktisk interesse i saken. Den eneste gjenværende interessen i saken er den mulige betydningen en dom vil ha for Pelagia overfor andre som potensielt vil ønske å legge til utenfor Pelagias eiendom. Ankeutvalget mener at en slik potensiell interesse er for svak til at søksmålsinteressen er i behold.
- (24) Det er etter dette ikke nødvendig for ankeutvalget å ta stilling til om konkursen i Meso og slettingen fra Foretaksregisteret medfører at ankemotparten ikke lenger har partsevne.
- (25) Siden den rettslige interessen falt bort etter at lagmannsrettens dom ble anket til Høyesterett, skal ankesaken heves.
- (26) Ankemotparten har krevd sakskostnader for Høyesterett med 176 200 kroner, med tillegg av merverdiavgift. Ankende part har protestert på beløpet. Ankeutvalget fastsetter nødvendige sakskostnader til 130 000 kroner, med tillegg av merverdiavgift, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd.
- (27) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Ankesaken heves.

I sakskostnader for Høyesterett betaler Pelagia AS

162 500 – etthundreogsekstiotusenfemhundre – kroner til Meso AS innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Kine Steinsvik
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Christian Lund
(sign.)